

Ehdotus näyttelypalkkiojärjestelmäksi

Työryhmän loppuraportti

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:39

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2021:39

Ehdotus näyttelypalkkiojärjestelmäksi

Työryhmän loppuraportti

Opetus- ja kulttuuriministeriö Helsinki 2021

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

© 2021 tekijät ja opetus- ja kulttuuriministeriö

ISBN pdf: 978-952-263-858-8

ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2021

Ehdotus näyttelypalkkiojärjestelmäksi Työryhmän loppuraportti

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:39		Teema	Kulttuuri
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Yhteisötekijä	Työryhmä		
Kieli	Suomi	Sivumäärä	27

Tiivistelmä

Opetus- ja kulttuuriministeriö on viime vuosina selvittänyt taidenäyttelyiden järjestämiseen liittyviä sopimus- ja korvauskäytäntöjä. Vuonna 2016 valmistuneiden suositusten mukaan järjestettiin näyttelypalkkioihin liittyvä valtionavustuskokeilu 2017–2019. Sen arvioinnissa suositeltiin näyttelypalkkioiden vakiinnuttamista ja siihen liittyvän tukimallin rakentamista. Tätä varten asetettiin työryhmä laatimaan ehdotus näyttelypalkkiomalliksi ja korvausperusteiksi sekä siitä, mitkä toimijat kuuluvat mallin piiriin, miten mallia hallinnoidaan ja miten sen seuranta ja arviointi järjestetään.

Näyttelypalkkio tarkoittaa palkkiota, joka maksetaan taiteilijalle näyttelyä varten tehdystä työstä. Suosituksen mukaan näyttelypalkkio maksetaan, kun

- näyttely koostetaan taiteilijan omista ja hänen hallinnassaan olevista uusista tai aiemmin tehdyistä teoksista,
- näyttelyn teokset ovat näyttelyjärjestäjän kokoelmasta, mutta teosten ripustaminen tai asennointi edellyttää taiteilijan työpanosta,
- näyttelyä ei järjestetä ensisijaisesti teosten myynnin tai liikevoiton tavoittelun tarkoituksessa.

Työryhmän ehdotuksen mukaan uusi järjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2022 alusta ja sen käyttöönotto edellyttää lisärahoitusta. Ehdotuksen mukaan Museovirasto myöntää museoille avustuksia näyttelypalkkioiden maksamiseen ja Taiteen edistämiskeskus ottaa tavoitteet huomioon toiminta-avustuksissa.

Asiasanat kulttuuri, taidenäyttelyt, palkkiot, taiteilijat, museot

ISBN PDF 978-952-263-858-8 **ISSN PDF** 1799-0351

Julkaisun osoite <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-858-8>

Förslag till ett system med utställningsarvode Arbetsgruppens slutrapport

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2021:39		Tema	Kultur
Utgivare	Undervisnings- och kulturministeriet		
Utarbetad av	Arbetsgruppen		
Språk	Finska	Sidantal	27

Referat

Undervisnings- och kulturministeriet har under de senaste åren utrett avtals- och ersättningspraxis i anslutning till ordnandet av konstutställningar. Enligt de rekommendationer som blev klara 2016 genomfördes ett försök med statsunderstöd för betalning av utställningsarvoden 2017–2019. I utvärderingen av försöket rekommenderades att utställningsarvoden etableras och att en stödmodell byggs upp i anslutning till det. För detta ändamål tillsattes en arbetsgrupp för att utarbeta ett förslag till modell för utställningsarvode och grunder för ersättningen samt föreslå vilka aktörer som ska omfattas av modellen, hur modellen ska administreras och hur uppföljningen och utvärderingen av modellen ska ordnas.

Med utställningsarvode avses en ersättning som betalas till konstnären för det arbete som utförts inför en utställning. Enligt rekommendationen betalas utställningsarvode när

- utställningen består av nya eller tidigare verk som konstnären själv har skapat och som ingår i konstnärens samling
- utställningens verk ingår i utställningsanordnarens samling, men upphängningen eller installationen av verken förutsätter konstnärens arbetsinsats
- utställningen inte i första hand ordnas i syfte att sälja verk eller uppnå vinst.

Enligt arbetsgruppens förslag ska det nya systemet införas vid ingången av 2022, vilket förutsätter tilläggsfinansiering. Enligt förslaget ska Museiverket bevilja museerna understöd för att betala utställningsarvoden, och Centret för konstfrämjande ska beakta målen i verksamhetsunderstöden.

Nyckelord kultur, konstutställningar, arvoden, konstnärer, museer

ISBN PDF	978-952-263-858-8	ISSN PDF	1799-0351
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-858-8		

Proposal for an exhibition fee model Final report of the working group

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2021:39	Subject	Culture
Publisher	Ministry of Education and Culture	
Group author	Working group	
Language	Finnish	Pages 27

Abstract

In recent years, the Ministry of Education and Culture has been investigating the grounds for and criteria of contracts and payments related to organising art exhibitions. Under the recommendations given in 2016, a state subsidy experiment concerning exhibition fees was conducted in 2017–2019.

Its assessment recommended standardising the exhibition fees and constructing a support model. A working group was established to draw up a proposal for the exhibition fee model and the grounds for and criteria of the payment practices. The proposal also addressed matters concerning which entities the model would apply to, how the model would be managed, and how the monitoring and evaluation of the model would be organised.

Exhibition fees refer to fees that are paid to artists for the work they do for exhibitions.

According to the recommendation, exhibition fees should be paid when:

- an exhibition consists of either new or previous works that an artist has made and that are in the artist's possession,
- the works in an exhibition are from the collection of an exhibition organiser but the hanging or installing of these requires the artist's contribution,
- the primary purpose of an exhibition is not to sell the works or to gain profit.

The working group recommends that the new model be implemented at the beginning of 2022. Its implementation will require additional funding. As specified in the recommendation, the National Board of Antiquities is awarding grants to museums to pay for the exhibition fees and the Arts Promotion Centre of Finland will take the goals into consideration when granting operational subsidies.

Keywords culture, art exhibitions, remunerations, artists, museums

ISBN PDF	978-952-263-858-8	ISSN PDF	1799-0351
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-858-8>

Sisältö

1 Työryhmän toimeksianto	9
2 Ehdotus näyttelypalkkiomalliksi (näyttelypalkkiojärjestelmä)	10
2.1 Näyttelypalkkiojärjestelmä	10
2.2 Suositukset näyttelypalkkioiksi	11
2.3 Näyttelypalkkion perusosa ja lisäosa	12
2.4 Muu yhteistyö.....	13
2.5 Suosituspalkkiot.....	13
3 Ehdotus mallin hallinnoinnista sekä siitä, kenen tulisi kuulua mallin piiriin	16
4 Ehdotus siitä, kuinka mallin seuranta ja arviointi olisi tarkoituksenmukaista järjestää	18
5 Kuvaus työryhmän työskentelystä	20
6 Lopuksi	24
Lähteet	25
Liitteet	26

JOHDANTO

Taidenäyttelyiden järjestämiseen liittyviä sopimus- ja korvauskäytäntöjä on viime vuosina selvitetty ja arvioitu opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta. Vuonna 2016 työnsä sai valmiiksi opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmä, jonka tehtävänä oli selvittää nykyiset taiteilijoiden ja näyttelyjärjestäjien väliset sopimus- ja korvauskäytännöt sekä näyttelyiden kustannusten jakautuminen osapuolten kesken, laatia vaihtoehtoiset tavat kehittää käytäntöjä ja arvioida vaihtoehtoisten kehittämistapojen vaikutuksia. Työryhmä selvitti myös pohjoismaisia käytäntöjä, niiden kehityssuuntia ja vaikutuksia.

[Työryhmän loppuraportin \(OKM 2016:4\)](#) toimenpide-esitysten ja suositusten perusteella opetus- ja kulttuuriministeriössä toteutettiin vuosina 2017–2019 kokeilu uudesta avustusmuodosta. Kokeilulla pyrittiin edistämään hyviä sopimus- ja korvauskäytäntöjä museonäyttelyn järjestämisen yhteydessä. Kokeilusta tehtiin eduskunnan sivistysvaliokunnan (SiVL 17/2017 vp) edellyttämä vaikuttavuusarviointi, jonka toteutti Frisky & Anjoy Oy [#Taidemaksaa: Taiteilijoiden näyttelypalkkiokokeilun arviointi, opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:19](#)). Arvioinnin tuloksena todettiin, että kokeilusta saadut tulokset olivat myönteisiä. Näyttelypalkkioiden todettiin omalta osaltaan parantaneen taiteilijoiden taloudellista asemaa, lisänneen luottamusta ja vuoropuhelua museoiden ja taiteilijoiden välillä sekä edistäneen julkista keskustelua kuvataiteilijoiden toimeentulosta ja mielikuvan muutosta taiteilijan työn luonteesta. Lisäksi näyttelypalkkioprosessi oli ollut omiaan lisäämään näyttelyiden valmisteluun ja toteutukseen liittyvien kokonaiskustannusten hahmottamista, mikä oli helpottanut sopimusten laadintaa.

Arviointiraportissa suositeltiin näyttelypalkkioiden vakiinnuttamista osaksi museoiden normaalia toimintaa. Suosituksissa todettiin myös, että näyttelypalkkiomallin vakiinnuttaminen edellyttää yksinkertaisen tukimallin ja siihen liittyvien korvauserusteiden hahmottamista ja että näyttelypalkkion hallinnointiin liittyvän toteuttamismallin tulee olla riittävän kevyt ja yhdenmukainen. Arviointiraportissa todettiin myös, että kokeilun vakinaistaminen edellyttää lisärahoitusta toimintaan.

Eduskunnan sivistysvaliokunta totesi valtion vuoden 2021 talousarvion käsittelyn yhteydessä lausunnossaan (SiVL 11/2020 vp – HE 146/2020 vp), että valiokunta kannattaa näyttelypalkkiokokeilun vakinaistamista, ja samassa yhteydessä kirjaamassaan lausumassa esitti, että eduskunta edellyttäisi hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin kuvataiteilijoiden

näyttelypalkkiojärjestelmän pysyvän mallin valmistelemiseksi siten, että se on otettavissa käyttöön vuoden 2022 alusta lukien.

Valtiovarainvaliokunta totesi mietinnössään (VaVM 36/2020 vp – HE 146/2020 vp – HE 227/2020 vp) asiasta seuraavaa:

”Näyttelypalkkio on taiteilijalle maksettava korvaus museonäyttelyn eteen tehdystä työstä, kuten näyttelyn suunnittelusta, ripustuksesta ja purusta sekä näyttelyjulkaisun laatimisesta. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimesta näyttelypalkkion maksamisesta järjestettiin vuosina 2017–2019 kokeilu, jonka tavoitteena oli edistää taidenäyttelyiden sopimus- ja korvauskäytäntösuositusten käyttöönottoa. Kokeilu oli onnistunut, ja sen arvioitiin mm. parantavan taiteilijan toimeentuloa ja työllistymistä omassa työssään sekä vahvistavan museoiden taloutta. Kokeilun jälkeen laaditussa arvioinnissa suositeltiin järjestelmän ja korvausten vakiinnuttamista osaksi museoiden normaalia toimintaa (OKM:n julkaisuja 2020:19). Jatkovalmistelun puitteissa on tarkoitus selvittää mm. tukimalli, siihen liittyvät rajaukset ja korvausperusteet.

Valiokunta lisää momentille 1 000 000 euroa näyttelypalkkiomallin vakiinnuttamiseen.”

Julkisen vallan on kunnioitettava yksilöiden vapausoikeuksia. Sopimusten sitovuuden periaate voidaan nähdä osana perustuslain (731/1999) 15 §:n omaisuuden suojaa, jonka mukaan jokaisen omaisuus (kuten sopimuksella hankittu etu) on turvattu. Oikeudellinen sopimusvapaus edellyttää, että julkinen valta mahdollisimman pitkälle pidättäytyy puuttumasta sopimusten sisältöön. Lähtökohtaisesti siis taiteilijat ja näyttelyjärjestäjät sopivat keskenään näyttelyihin liittyvistä korvauksista. Koska perustuslain 22 § velvoittaa julkisen vallan turvaamaan perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen, julkisen vallan on tarvitessa aktiivisin toimenpitein edistettävä näiden oikeuksien tosiasiallisia toteutumismahdollisuuksia. Työryhmän työn tarkoituksena on tukea sivistyksellisten oikeuksien (16 §) ja omaisuudensuojan (15 §) toteutumista sekä edistää taiteilijoiden yhdenvertaisuutta (6 §) ja työllisyyttä (18 §).

1 Työryhmän toimeksianto

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 16.12.2020 ajalle 1.1.2021–15.6.2021 työryhmän, jonka tehtävät olivat seuraavat:

1. Laatia ehdotus näyttelypalkkiomalliksi, joka sisältää ehdotukset korvauserusteiksi
2. Tehdä ehdotus siitä, minkä toimijoiden tulisi kuulua mallin piiriin
3. Tehdä ehdotus mallin hallinnoinnista
4. Tehdä ehdotus siitä, kuinka mallin seuranta ja arviointi olisi tarkoituksenmukaista järjestää

Työryhmän tuli myös tutustua kansainvälisiin esimerkkeihin vastaavista korvausmalleista ja hyödyntää työssään niistä saatuja kokemuksia. Työryhmä voi kuulla asiantuntijoita ja sidosryhmiä.

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja kulttuuriasianneuvos Petra Havu, opetus- ja kulttuuriministeriö

Varapuheenjohtaja kulttuuriasianneuvos Päivi Salonen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Jäsenet

Toiminnanjohtaja Kimmo Levä, Suomen museoliitto

Puheenjohtaja Teemu Mäki, Suomen Taiteilijaseura

Taiteen asiantuntija Anna Rikkinen, Ornamo

Kehittämisjohtaja Ulla Salmela, Museovirasto

Erityisasiantuntija Johanna Selkee, Suomen Kuntaliitto

Erityisasiantuntija Henri Terho, Taiteen edistämiskeskus

Pysyvät asiantuntijat

Kulttuuriasianneuvos Kirsi Kaunisharju, opetus- ja kulttuuriministeriö

Hallitusneuvos Hanna Kiiskinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Työryhmän asiantuntijasihteereinä toimivat erikoisasiantuntija Eija Liukkonen Museovirastosta ja erityisasiantuntija Henri Terho Taiteen edistämiskeskuksesta. Työryhmän teknisenä sihteerinä toimii hallinnollinen avustaja Maija Rauhamäki opetus- ja kulttuuriministeriöstä.

2 Ehdotus näyttelypalkkiomalliksi (näyttelypalkkiojärjestelmä)

Työryhmä on laatinut ehdotuksen, joka koostuu sopimus- ja palkkiokäytäntöjä koskevista suosituksista, maksettavien korvausten tasosta sekä mallin hallinnoinnista. Suositushinnaston ovat valmistelleet Suomen museoliiton, Suomen Taiteilijaseuran ja Ornamon edustajat työryhmän asiantuntijasihteerien tuella. Ehdotusta laatiessaan ja museoita ja muita näyttelyjärjestäjiä kuullessaan työryhmä on todennut, samoin kuin arviointiraportissa *#Taidemaksaa: Taiteilijoiden näyttelypalkkiokokeilun arviointi* (opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:19) todettiin, että näyttelypalkkiomallin suositusten toteutuminen edellyttää lisärahoitusta näyttelyjärjestäjien toimintaan. Mikäli ehdotukset ja suositukset toteutuvat, näistä syntyy näyttelypalkkiojärjestelmä, jota jäljempänä kuvataan.

Näyttelypalkkioiden maksamisen lähtötilanne vaihtelee näyttelypaikoittain paljon. Ehdotetun näyttelypalkkiojärjestelmän lähtökohtana on, että näyttelyjärjestäjät neuvottelevat taiteilijoiden kanssa näyttelyyn liittyvistä korvauksista suositusten pohjalta. Suositukset ja järjestelmä ehdotetaan otettavaksi käyttöön vuoden 2022 alusta. Järjestelmän käyttöönotto edellyttää lisärahoitusta.

Edellä todettu huomioiden on kuitenkin syytä painottaa, että museon ja taiteilijan välillä vallitsee sopimusvapaus. Voi olla tilanteita, joissa on perusteltua sopia toisin. Järjestelmä ei esimerkiksi tunnista kaikkia kansainvälisten näyttelysopimusten sopimusehtoja, vaikka järjestelmä lähtökohtaisesti koskee sekä suomalaisia että ulkomaisia taiteilijoita.

2.1 Näyttelypalkkiojärjestelmä

Näyttelypalkkiojärjestelmän on tarkoitus turvata osapuolten oikeudet ja velvollisuudet näyttelyä varten tehtävästä työstä ja sen korvaamisesta sekä vahvistaa ja yhdenmukaistaa palkkiokäytäntöjä Suomessa. Näyttelypalkkio tarkoittaa palkkiota, joka maksetaan taiteilijalle näyttelyä varten tehdystä työstä. Suosituksen mukaan näyttelypalkkio maksetaan kaikissa niissä tapauksissa, joissa

- näyttely koostetaan taiteilijan omista ja hänen hallinnassaan olevista uusista tai aiemmin tehdyistä teoksista,

- näyttelyn teokset ovat näyttelyjärjestäjän kokoelmasta, mutta teosten ripustaminen tai installointi edellyttää taiteilijan työpanosta,
- näyttelyä ei järjestetä ensisijaisesti teosten myynnin tai liikevoiton tavoittelun tarkoituksessa.

Näyttelypalkkio sisältää kaikki sellaiset aineelliset ja aineettomat taidemuodot ja taideteokset, jotka ovat osa näyttelyä. Teokset voivat olla esillä koko näyttelyn ajan tai ajallisesti rajatun osan, kunhan ne ovat osa näyttelysuunnitelmaa. Näyttelypalkkio ei koske näyttelytilassa järjestettäviä tapahtumia (kuten konsertit), jotka eivät ole osa varsinaista näyttelyä. Näyttelypalkkiosuosituksella halutaan selkeyttää ammattimaisesti toimivien taiteilijoiden palkkioita, mutta ammattimaisuuden arviointi jätetään näyttelyjärjestäjän vastuulle. Suosituksella selkeytetään myös palkkiokategorioihin liittyvät taiteilijan velvollisuudet näyttelyjärjestäjää kohtaan. Suositus koskee yhdenvertaisesti kaikkia taiteilijoita asuinpaikasta tai asuinmaasta riippumatta.

Suositus näyttelypalkkioista tarkoittaa suositusta siitä, millä perusteilla ja millä palkkiotasolla sopimuksista ja velvollisuuksilla yhteistyöstä neuvotellaan. Suositus ei tarkoita näyttelypalkkioiden minimi- tai maksimitasoa vaan suositusta yleisestä korvaustasosta. Näyttelypalkkiosuositus koskee kaikkia ammattimaisesti hoidettuja näyttelytiloja, kuten fyysisiä tai virtuaalisia museoita, gallerioita ja väliaikaisia näyttelytiloja. Suositus ottaa huomioon erilaisten näyttelyjen ja näyttelytilojen luonteen porrastamalla maksuperusteita.

2.2 Suositukset näyttelypalkkioiksi

Mikäli näyttely järjestetään kokonaan tai osittain ulkotiloissa tai virtuaalituloissa, noudatetaan ohjetta soveltuvasti.

Suosituksen lähtökohdat perustuvat tyypillisten museonäyttelyjen keston ja rakentamiseen, jolloin näyttelyjen kestoksi ajatellaan n. 2–3 kuukauden mittaiset jaksot. Muiden näyttelytilojen osalta näyttelykierto voi olla nopeampaa, jolloin suositusta voi soveltaa sen mukaisesti.

- suuri näyttelytila tarkoittaa yli 400 m² näyttelytilaa
- keskiuuri näyttelytila tarkoittaa yli 200 m² mutta enintään 400 m² tilaa
- pieni näyttelytila tarkoittaa enintään 200 m² tilaa

Mikäli näyttely on ns. kiertonäyttely, tulkitaan näyttelypalkkioiden maksuperuste sen mukaan, tekeekö taiteilija jokaiseen uuteen näyttelytilaan saman työpanoksen uudestaan vai koskeeko taiteilijan työpanos vain kiertonäyttelyn alkuperäistä valmistamista.

2.3 Näyttelypalkkion perusosa ja lisäosa

Näyttelypalkkion perusosa kattaa sellaiset taiteilijan työhön liittyvät osuudet, jotka koskevat yleisesti kaikkea näyttelytoimintaa. Suosituksen perusosa maksetaan kiinteän periaatteen mukaisesti. Ryhmänäyttelyjen perusosan palkkiot maksetaan osallistuville taiteilijoille ohessa olevan laskentamallin mukaisesti. Perusosa sisältää tyypillisesti mm. seuraavia työtehtäviä:

- näyttelysuunnittelua koskevat neuvottelut ja kokoukset
- näyttelyä varten tehtävät teosten lyhyet esittelytekstit tai osallistuminen niiden tai muun viestintää tukevan aineiston tuottamiseen
- näyttelytilassa tehtävään ripustustyöhön osallistuminen sen mukaan, miten näyttelysopimuksessa sovitaan, tyypillisesti näyttelyn koosta riippuen 1–5 päivän ajan (virtuaaliympäristössä sommitteluun tms.)
- teoksiin liittyviin kuljetusjärjestelyihin, pakkaamiseen ja purkamiseen osallistuminen (virtuaaliympäristössä teosten saattaminen julkaistavaan muotoon)
- avajaisiin ja sen yhteydessä järjestettävään ohjelmaan osallistuminen (mikäli taiteilijan kanssa ei toisin sovita)

Lisäosa on näyttelypaikan ja taiteilijan välillä sovittavien lisätöiden palkkio, jonka suuruus perustuu alan vakiintuneisiin käytäntöihin, kuten esimerkiksi [Suomen Taiteilijaseuran palkkio-ohjeistuksiin](#). Lisätyön palkkio riippuu lisätyön määrästä. Näyttelypalkkiosuosituksessa määritellään laskutavat, joilla määritetään osapuolten välisten neuvottelujen pohjaksi lisäosan ohjeellinen minimitaso. Lisätyöt tarkoittavat mm.

- näyttelyn yhteydessä järjestettävät taiteilijaluennot
- yleisöpastukset
- näyttelyyn liittyvät työpajat
- näyttelyyn liittyvät teosesittelyjä laajemmat kirjoitustehtävät

2.4 Muu yhteistyö

Muut työt ovat näyttelykohtaisesti erikseen sovittavia, taiteilijan ja näyttelypaikan välisiin sopimuksiin perustuvia tehtäviä, jotka koskevat vain erityisiä näyttelytilanteita. Nämä tarkoittavat mm. näyttelytilassa tehtävää laajamittaista installointia. Näitä tehtäviä ei määritellä suosituksessa, vaan niistä maksettavat korvaukset perustuvat osapuolten erikseen tekemiin sopimuksiin.

Näissä suosituksissa esitetyt näyttelypalkkion määräytymis- ja korvausperusteet eivät liity tekijänoikeudelliseen näyttelykorvaukseen eivätkä korvaa sitä. Näyttelypalkkion ei tule myöskään vaikuttaa siihen, miten näyttelyjärjestäjät maksavat näyttelyn valmistamista koskevia suoria kustannuksia kuten matka-, majoitus- ja materiaalikustannuksia.

2.5 Suosituspalkkiot

Perustyö

Perustyö tarkoittaa suosituksen mukaisesti sellaisia näyttelyyn liittyviä työvaiheita, jotka toteutuvat yleisesti kaikenlaisien näyttelyjen kohdalla. Esimerkkejä siitä, mitä perustyö sisältää, on suosituksen tekstiosuudessa. Perustyötä vastaava palkkio on näyttelytilan ja osallistuvien taiteilijoiden määrän mukaan määrittyvä vakiokorvaus, jonka pystyy näyttelykohtaisesti ennakoimaan. Oheisen taulukon hinnat ovat taiteilijakohtaisia, ja ne eivät sisällä alv- tai työnantajakuluja. Tarkoitus on, että korvaus maksetaan sopimuksen mukaan joko ennakonpidätyksen alaisena palkkana/palkkiona tai arvonalisäverollisena laskuna. Hinnoittelun periaate on se, että taiteilijakohtainen yksikköhinta laskee suhteellisesti, mitä enemmän näyttelyssä on taiteilijoita.

Näyttelyyn osallistuvien taiteilijoiden määrä. Hinnat = € / osallistuva taiteilija	Pienet näyttelytilat, alle 200 m ²	Keskisuuret näyttelytilat 200–400 m ²	Suuret näyttelytilat, yli 400 m ²
10 taiteilijaa tai yli	500 €	750 €	1 000 €
9 taiteilijaa	600 €	900 €	1 200 €
8 taiteilijaa	700 €	1 050 €	1 400 €
7 taiteilijaa	800 €	1 200 €	1 600 €
6 taiteilijaa	900 €	1 350 €	1 800 €
5 taiteilijaa	1 000 €	1 500 €	2 000 €
4 taiteilijaa	1 500 €	2 250 €	3 000 €
3 taiteilijaa	2 500 €	3 750 €	5 000 €
2 taiteilijaa	3 500 €	5 250 €	7 000 €
yksityisnäyttely	5 000 €	7 500 €	10 000 €

Lisätyö

Lisätyö tarkoittaa suosituksen mukaisesti sellaisia näyttelyyn liittyviä työtehtäviä, jotka vaihtelevat erilaisten näyttelyjen osalta. Palkkioiden periaate on se, että ne vastaavat alan yleisiä käytäntöjä, [Suomen Taiteilijaseuran palkkio-ohjeistuksia](#), jotka puolestaan noudattelevat Akavan ja sen alaisten ammattijärjestöjen asiantuntijatyöhön liittyviä ohjeistuksia. Palkkiosuositukset eivät sisällä alv- tai työnantajakuluja. Suositus on se, että lisätöistä sovi-taan osana näyttelysopimusta. Palkkiot eivät sisällä myöskään matka- tai majoituskuluja, ja niistä sovitaan erikseen.

Ripustustyö, joka ei sisälly perustyön määritelmään (näyttelysopimuksen mukainen perusosan ylittävä ripustustyö)	390–530 € / pv
Kirjoituspalkkio: teosesittelyjä laajemmat kirjoitustehtävät	Ei suositusta korvauksesta
Osallistuminen keskustelutilaisuuteen (paneelikeskustelu tms.). Hinnoittelu riippuu tehtävän vaatiman valmistautumisen laajuudesta	150–300 €
Taiteilijaluento 45 min. (sis. valmistelu ja pito, mutta ei luennon julkaisemista)	350–800 €
Taiteilijan esiintyminen ja yleisökeskustelu	250 €
Taiteilijan vetämä yleisötyöpaja	Ei suositusta korvauksesta
Virtuaalivierailut (esityksen kesto 45 min)	240 €

Muut työt

Muut työt tarkoittavat näyttelykohtaisesti erikseen sovittavia töitä ja niistä maksettavia korvauksia, joita ei yleisellä tasolla ole mahdollista määritellä. Tämä tarkoittaa mm. normaalista poikkeavia teosten asennointeja ja yleisötyöhön, työpajoihin tai vastaavaan asiantuntijatyöhön liittyviä kokonaisuuksia.

3 Ehdotus mallin hallinnoinnista sekä siitä, kenen tulisi kuulua mallin piiriin

Työryhmä ehdottaa, että Suomen museoliitto, Suomen Taiteilijaseura ja Ornamo arvioivat määräajoin suositeltua korvaustasoa (perustyö, lisätyö, muut työt). Luontevaa olisi alkuvaiheessa käydä neuvottelu siinä yhteydessä, kun mallin toimeenpanosta on riittävästi arvioinnin kautta saatua aineistoa (ks. tarkemmin työryhmän esitysten luku 4.).

Hallinnollisen mallin suunnittelussa on huomioitu, että se olisi kevyt, ennakoiva ja täsmällinen eri osapuolille. Tarkoituksena on, että järjestelmä yhtäältä tukisi näyttelyjärjestäjien toimintaa ja sen suunnittelua ja toisaalta huomioisi taiteilijan merkityksen näyttelyn sisällön tuottajana ja korvaisi taiteilijalle näyttelyn eteen tehtyä työpanosta.

Työryhmä toteaa, että järjestelmän toimeenpano edellyttää lisärahoitusta, ja ehdottaa, että valtion tuki mallin edistämiseen kanavoidaan toimeenpanon alkuvaiheessa seuraavasti:

1. Ammatilliset museot Museoviraston kautta

- 3-vuotinen määräraha 29.80.50. momentilla
- Museon omarahoitusosuus on vähintään 20 % (voi muodostua palkkana maksetun korvauksen sivukuluista tai näyttelyjärjestäjän lopulliseksi kustannukseksi jäävästä arvonlisäverosta, silloin kun korvaus maksetaan arvonlisäverollisena palkkiona)
- Museo hakee avustusta kattamaan omarahoitusosuutta ylittävää osaa näyttelypalkkioiden maksamisesta avustuksen myöntövuoden aikana, ja arvioi tulevien kahden vuoden rahoitustarpeen etukäteen samassa yhteydessä, kun hakee avustusta kuluvalle vuodelle
- Hakija saa päätöksen myöntövuoden avustuksesta ja ennakoivan arvion avustuksen suuruudesta tuleville kahdelle vuodelle. Arvio ei sido Museovirastoa, vaan lopulliset avustuspäätökset tehdään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa kuhunkin avustushakuun saapuneiden hakemusten perusteella
- Avustus on haettavissa kaksi kertaa vuodessa
- Avustusta saavan museon edellytetään tekvän taiteilijan kanssa kirjallinen sopimus palkkion suuruudesta ja maksusta

- Avustukset kohdennetaan ensisijaisesti suosituksen perusosan tukeen, jotta avustukset kohdentuvat mahdollisimman laajalle joukolle museoita. Avustuksia voidaan myöntää myös lisäosan rahoitukseen, mikäli määrärahat riittävät.

Museovirastolle osoitetaan ½ htv järjestelmän toimeenpanoon.

2. Näyttelyjärjestäjät, jotka saavat merkittävää toiminta-avustusta Taiken kautta

- Taiteen edistämiskeskus (Taike) ottaa visuaalisten alojen (sis. muotoilu) ns. merkittävässä toiminta-avustuksissaan (tai monivuotisissa toiminta-avustuksissa) huomioon yhteisön mahdollisuuden maksaa näyttelypalkkioita taiteilijoille. Rahoitustarve käsitellään osana normaalia toiminta-avustuskäsittelyä ja osana Taiken talousarviovalmistelua. Näyttelypalkkiojärjestelmän laajemman vaikuttavuuden edellytyksenä on, että toimeenpanoon pystyttäisiin osoittamaan lisärahoitusta. Taiken kautta myönnettävät avustukset kohdistuvat muiden näyttelyjärjestäjien kuin museoiden toimintaan, ja siten ne laajentavat sitä toimijoiden joukkoa, jotka järjestelmän piirissä ovat, ja järjestelmästä hyötyvien taiteilijoiden määrää.

3. Muut toimijat, jotka saavat toimintaansa valtionavustusta, esim. festivaalit:

- Työryhmä suosittaa, että näyttelypalkkiomallin noudattaminen huomioidaan hakijan eduksi avustusta myönnettäessä.

4. Muut toimijat, jotka eivät saa toimintaansa (merkittävää) valtion rahoitusta

- Työryhmä suosittaa, että mallia noudatettaisiin silloin kuin se toiminnan kannalta on luontevaa ja tarkoituksenmukaista ja siinä määrin, kun se näyttelyjärjestäjän taloudellisten resurssien puitteissa on mahdollista

Valtionavustukset myönnetään valtion talousarvion määrärahoista. Valtionavustusten myöntämiseen ja niiden käyttämiseen sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001). Valtionavustushakemusten käsittelyyn sovelletaan hallintolakia (434/2003). Avustuksen saajan on järjestettävä kirjanpito kirjanpitolaissa (1336/1997) ja -asetuksessa (1339/1997) säädetyllä tavalla. Kirjanpito on järjestettävä siten, että avustuksen käyttöä voidaan seurata kirjanpidosta luotettavasti omalla kustannuspaikallaan.

Valtionapuviranomainen seuraa myöntämiensä valtionavustusten käytön tarkoituksenmukaisuutta sekä avustusten vaikutuksia. Avustuksen saajan on toimitettava valtionapuviranomaiselle selvitys avustuksen käytöstä. Valtionavustus tai sen osa on palautettava, jos sitä ei voida käyttää valtionavustuspäätöksessä edellytetyllä tavalla. Valtionavustuksen takaisinperinnästä säädetään valtionavustuslain 21 ja 22 §:ssä.

4 Ehdotus siitä, kuinka mallin seuranta ja arviointi olisi tarkoituksenmukaista järjestää

Raportissa [#Taidemaksaa: Taiteilijoiden näyttelypalkkiokokeilun arviointi](#) (opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2020:19) suositellaan, että uuden näyttelypalkkiomallin toimeenpanoa ja vaikuttavuutta tulee seurata ja arvioida säännöllisesti sekä tehdä saadun näytön perusteella järjestelmään vaadittavia muutoksia. (Suositus 5.) Raportin mukaan mallin toimeenpanoon liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Näitä voivat olla esimerkiksi ulkoisen toimintaympäristön, hallinnollisten rakenteiden ja rahoitustilanteen muutokset. Samoin toiminta voi synnyttää myös ei-toivottuja vaikutuksia (esim. korvausten keskittymistä muutamille harvoille tai tietyn tyyppiseen näyttelytoimintaan). Tämän vuoksi on tärkeää, että uuden mallin toimeenpanoa seurataan ja arvioidaan säännöllisin väliajoin.

Työryhmä on käsitellyt mallin arviointia ja seuranta kokouksissaan. Ennen järjestelmän käynnistymistä selvitetään vielä näyttelypalkkioiden maksamiseen liittyvä lähtötilanne. Vuonna 2016 julkaistussa OKM:n työryhmämietinnössä (OKM 2016:4) on esitetty erikseen sekä museoita että taiteilijoita ja muotoilijoita koskevat selvitykset siitä, mikä on näyttelypalkkioiden tilanne. Tulokset olivat myös osin ristiriitaisia. Näitä käytetään lähtötilanteen arvioinnissa. Lähtötilanteessa kerätään laadullinen aineisto, jonka tarkoitus on arvioida näyttelypalkkioiden nykytilanteen vaikutusta näyttelyjen järjestämiseen. Kysymyksillä selvitetään, ovatko osapuolet tyytyväisiä maksettujen palkkioiden tasoon ja millä tavalla maksetut palkkiot vaikuttavat näyttelyjärjestäjän tekemiin valintoihin sekä järjestäjän ja taiteilijan väliseen yhteistyöhön. Oleellista on tietää lisää siitä, mikä on yhteistyön luonne ja tavoite ja millä tavalla näyttelypalkkiot mahdollistavat yhteistyötä. Tärkeää on myös selvittää, miten näyttelypalkkiot vaikuttavat näyttelypäätöksiin. Syksyn 2021 aikana tehdään kyselytutkimus, joka arvioi laadullista lähtötilannetta. Kun tämä uusitaan järjestelmän ollessa käytössä, nähdään, minkälaisia käytännön toiminnallisia muutoksia näyttelypalkkiojärjestelmällä on ollut. Kyselytutkimusta laadittaessa hyödynnetään Frisky & Anjoy Oy:n tekemän arvioinnin yhteydessä jo kerättyä aineistoa.

Järjestelmän toimeenpanoon liitetään jatkuva, ns. kehittävä arviointi, jonka avulla saadaan säännöllisesti tietoa. Museovirasto vastaa arvioinnin järjestämisestä yhteistyössä Taiteen edistämiskeskuksen kanssa. Järjestelmän toimeenpanolle asetetaan seurantaryhmä, jossa on edustettuna keskeiset sidosryhmät. Sekä laadullisten että määrällisten (toiminnallisten ja taloudellisten) aineistojen perusteella näyttelypalkkiojärjestelmän osapuolia edustavat tahot ja järjestelmässä mukana olevat viranomaiset arvioivat järjestelmän toimivuutta ja kokonaisvaikutuksia ja tekevät sen mukaan tarvittavat muutokset. Samalla seurataan myös kansainvälisiä kokemuksia näyttelypalkkiojärjestelmän toimivuudesta. Järjestelmän taloudellisia vaikutuksista tehdään erillinen arviointi vuonna 2025. Tätä silmälläpitäen järjestelmän toimeenpanon käynnistämisen yhteydessä sovitaan seurattavista indikaattoreista.

Keskeinen osa järjestelmän toimeenpanoa on viestintä- ja informaatio-ohjaus, jota jatkuvan arvioinnin kautta saatava tieto ja seuranta tukevat.

5 Kuvaus työryhmän työskentelystä

Työryhmä piti seitsemän Teams-kokousta kevään 2021 aikana. Ensimmäisessä kokouksessa (31.1.2021) käytiin läpi näyttelypalkkioasian taustoja ja työryhmän toimeksiantoa ja tilannearvioita. Tausta-aineistoina oli käytössä opetus- ja kulttuuriministeriön aiemmat selvitykset ja arvioinnit taidenäyttelyiden järjestämiseen liittyvistä sopimus- ja korvauskäytännöistä.

Toisessa kokouksessa (8.3.2021) asiantuntijasihteeristö esitteli keskeiset huomionsa viiden valitun verrokkimaan (Ruotsi, Tanska, Alankomaat, Iso-Britannia ja Kanada) näyttelypalkkiojärjestelmistä. Sihteeristö oli työstänyt suppeamman ja laajemman vertailutaulukoinnin taustatyön tueksi käyttäen lähteinä verkkoaineistoja ja Suomen Taiteilijaseuran selvitystä Pohjoismaiden ja muutaman muun maan näyttelypalkkioista ja -korvauksista.

- Ruotsin [MU-avtalet](#), jossa mukana Ruotsin valtion edustajana Kulturrådet sekä taiteilijoiden edustajina neljä taiteilijajärjestöä: Konstnärernas Riksorganisation (KRO), Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare (KIF), Föreningen Svenska Tecknare ja Svenska Fotografers Förbund. Malli on velvoittava valtiollisille toimijoille ja muille suositus. Rahoitus kanavoidaan Kulturrådetin kautta korvamerkittynä osuutena museoille myönnettävään toiminta-avustukseen.
- Tanskan [Udstillingsaftale](#), joka on sopimus taiteilijoille maksettavista vähimmäismaksuista. Sopimuksen takana ovat Tanskan museot (ODM), Tanskan kuvataiteilijoiden yhdistys (BKF), UKK – Taiteilijoiden, kuraattoreiden ja taiteen välittäjien järjestö ja Tanskan kuvataiteilijoiden liitto (DBF).
- Alankomaiden [Kunstenaarshonorarium](#), minimipalkkiosuositus, joka on laajasti suosittu vaikei ole velvoittava. Rahoitus on hallinnoitu ministeriön alaisen Mondriaan Fundin kautta.
- Iso-Britannian [Exhibition Payment Guide](#), joka on ohjeistus näyttelypalkkioiden suuruudesta ja näyttelysopimuksista sekä taiteilijoille että näyttelyjärjestäjille. Vaikuttaa Arts Councilin myöntämään rahoitukseen.
- Kanadan [Minimum Recommended Fee Schedule](#), joka on käytännössä sitova kaikille merkittävää julkista rahoitusta nauttiville organisaatioille. Vaikuttaa Canada Councilin myöntämään rahoitukseen.

Vertailtavia taustamuuttujia oli sangen paljon ja eri maiden mallit poikkeavat toisistaan mm. sen suhteen, ovatko ne velvoittavia vai suosituksia. Lisärahoitus mallien edistämiseen on kanavoitu eri tavoin eri maissa, samoin se onko kyseessä etu- vai jälkikäteisyys tai sisältykö tuki perusrahoitukseen. Myös omarahoitusosuudet vaihtelevat. Joissakin verrokeissa on mukana mallisopimukset tai tarkistuslistat, toisissa ei. Osa malleista on jo vakiintunut ja osa vasta käyttöönottovaiheessa. Kaikissa malleissa on mukana muitakin näyttelyjärjestäjiä museoiden lisäksi.

Kansainvälisten verrokkien pohjalta tarkasteluun nousi seuraavat asiat, joihin työryhmän tulee ottaa kantaa.

- Mitä taiteilijan työtä malli koskee
- Onko malli velvoittava vai suositus
- Mikä on mallin suhde tekijänoikeudelliseen näyttelykorvaukseen
- Tehdäänkö formaali mallisopimus vai tarkistuslista
- Onko käytössä palkkiosuositukset vai esim. minimipalkkiot
- Porrastetaanko maksut esim. näyttelyjärjestäjän koon / kävijämäärien suhteen?
- Mitkä näyttelyjärjestäjät ovat mallin piirissä
- Keitä taiteilijoita malli koskee
- Miten mallia hallinnoidaan?
- Rahoituksen periaatteet, etu- vai jälkikäteisyys & näyttelyjärjestäjän omavastuu %
- Miten seuranta järjestetään

Kolmannen kokouksen (30.3.2021) aiheina olivat edellisen kokouksen teemoihin liittyvät täsmennykset ja kommentit, jotka oli pyydetty Suomen museoliiton, Suomen Taiteilijaseuran, Ornamon ja Suomen Kuntaliiton edustajilta. Päätettiin edetä jatkovalmistelussa kahdessa ryhmässä. Asiantuntijasihteerit osallistuivat pienryhmien työhön.

Suomen Taiteilijaseuran, Suomen museoliiton ja Ornamon valmistelussa:

- Laatia ehdotus näyttelypalkkiomalliksi, joka sisältää ehdotukset korvauserustaksi
- Tehdä ehdotus siitä, minkä toimijoiden tulisi kuulua mallin piiriin.

Jatkovalmistelussa OKM, Taike ja Museovirasto:

- Tehdä ehdotus mallin hallinnoista
- Tehdä ehdotus, kuinka mallin seuranta ja arviointi olisi tarkoituksenmukaista järjestää.

Neljännessä kokouksessa (29.4.2021) käytiin läpi näyttelypalkkioon liittyviä määritelmiä ja rajauksista.

Keitä taiteilijoita näyttelypalkkio koskee

- Taiteilijoita, joiden teokset ovat näyttelyssä ja joiden näyttelyteokset ovat uusia tai taiteilijan omasta kokoelmasta
- Malli koskee ammattitaiteilijoita ja ammattilaisuuden määrittely jätetään näyttelyjärjestäjän harkintaan
- Palkkio maksetaan kansalaisuudesta tai asuinmaasta riippumatta

Mitä taiteilijan työtä näyttelypalkkio koskee? / Mitä taiteilijan työtä sisältyy näyttelypalkkioon

- Näyttelypalkkio on korvaus työstä, jonka taiteilija tekee näyttelyään varten.
- Näyttelyn valmistamisesta aiheutuvat kulut korvataan erikseen.
- Malli tunnistaa kolme eriluonteista työtä: ”perustyö”, ”lisätyö” ja ”muu työ”, joihin kuhunkin sovelletaan eri palkkioperusteita. Perustyölle vakiohintaa näyttelyyn koon ja tyyppin (taiteilijoiden lukumäärä) mukaan. Lisätyön hinta määräytyy Suomen Taiteilijaseuran ja Ornamon suositusten pohjalta. Muulle työlle ei ole tarkoituksenmukaista tehdä suosituksia.

Viidennessä kokouksessa (25.5.2021) oli käsittelyssä sopimusluonnos ja hinnastoluonnos. Valmistelun tueksi päätettiin tehdä näyttelypalkkiosuositukselle kevyt kuulemiskierros ja kustannusvaikutuskysely vuoden 2019 toteuman osalta.

Kuulemiskierros suunnattiin 26 valitulle näyttelyjärjestäjälle ajalla 2.6.–8.6.2021 (Liitteet 1 ja 2). Pikaisen aikataulun johdosta päädyttiin pieneen otantaan kuitenkin niin että vastaajat edustivat erityyppisiä ja kokoisia museoita ja näyttelyjärjestäjiä eri puolilta Suomea. Sähköpostitse toteutetussa kyselyssä pyydettiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten organisaationne arvioi mallissa määritellyn ”perustyön” ja ”lisätyön” käyttökelpoisuuden palkkiosuosituksen perusteena? Miten määritelmiä pitäisi muuttaa, jotta ne vastaisivat käytännön kokemuksia siitä työstä, jota taiteilijat näyttelyjen osalta tekevät?
2. Miten esitetty malli ja esitetty korvaustaso suhtautuvat nykyisiin korvauskäytäntöihinne ja nykyiseen korvaustasoon?

3. Pyytäisimme organisaatiotanne laskemaan, minkälainen kokonaiskustannus oheisen palkkiotaulukkoluonnoksen perusteella palkkioista olisi aiheutunut viimeksi järjestetyn ”normaalin” näyttelykalenterivuoden mukaan (v. 2019).
4. Muut mahdolliset kommentit, joita haluatte esittää aineistosta.

Vastauksia saatiin 10 näyttelyjärjestäjältä. Saadun palautteen päähuomio oli se, että järjestelmä on keskimäärin hyvin tarpeellinen ja ohjeistus ja suositukset ovat tärkeitä. Perusratkaisut vaikuttivat olevan kohdillaan, toki yksityiskohdat vaativat korjauksia tai muotoiluja. Moni vastaaja oli huolissaan rahoituksen riittävydestä. Joissakin vastauksissa oli myös pohdittu jonkin verran järjestelmän toiminnallisia vaikutuksia. Joitain kriittisiäkin vastauksia oli joukossa mm. sen suhteen, miksi museoiden tulisi vastata taiteilijoiden toimeentulosta.

Työn luokittelu perustyöhön, lisätyöhön ja muuhun työhön sai kannatusta. Eniten vastaajia mietitytti työn mitoitus perustyössä. Näyttelypaikan neliömääräinen kokoluokittelu sai kritiikkiä. Mallia valmistelevalle työryhmälle keskustelun pohjalta päätettiin kuitenkin pitää siitä kiinni, koska se pitää mallin hallinnoinnin tavoitteen mukaisesti yksinkertaisena ja on kuitenkin selkeä tapa jaotella näyttelypaikkoja.

Kaikista vastauksista välittyi lisärahoituksen tarve, ja tulkinta on se, että nykyiset korvaustasot ovat noin 1/3 esitetystä. Jopa omarahoitusosuus on joillekin toimijoille haastava. Asia heijastuu järjestelmän realistisuuteen ja siihen, kuinka järjestelmään on mahdollista sitoutua. Työryhmän kokouksessa todettiin kuitenkin esitetyn korvaustason vastaavan melko hyvin muiden maiden vastaavien järjestelmien korvaustasoa, joten sitä ei lähdetty muuttamaan.

Kuudennessa kokouksessa (10.6.2021) käsiteltiin kuulemiskierroksen palaute ja käytiin lähetekeskustelua hallintomalliin, seurantaan ja arviointiin sekä esiteltiin työryhmän raportin luonnos.

Työryhmän viimeisessä kokouksessa (17.6.2021) käsiteltiin työryhmän ehdotukset ja raportti.

6 Lopuksi

Työryhmä painottaa mallin käyttöönoton seurannan ja arvioinnin tärkeyttä sekä sitä, että näyttelyjärjestäjien taloudellisten resurssien tulee olla sellaisella tasolla, että asianmukaiset korvaukset voidaan maksaa kaikille näyttelyn järjestämiseen osallistuville tahoille erityisesti silloin, kun kyseessä on toiminta, jota ylläpidetään merkittävässä määrin julkisin varoin ja joka tuottaa taide- ja kulttuuripalveluita laajalle yleisölle.

LÄHTEET

Ohjeita kuvataiteilijan työn hinnoitteluun, Suomen Taiteilijaseura
[Kuvataiteen palkkio-ohjeistus \(artists.fi\)](#)

Taidenäyttelyiden järjestämiseen liittyvistä sopimus- ja korvauskäytännöistä: Työryhmän
[loppuraportti](#), opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:4 - Valto (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/>)

[Selvitys Pohjoismaiden ja muutaman muun maan näyttelypalkkioista ja -korvauksista.pdf](#)
(artists.fi)

[#Taidemaksaa: Taiteilijoiden näyttelypalkkiokokeilun arviointi](#), opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2020:19 - Valto (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/>)

Liitteet

Liite 1 Saate 2.6.2021 Arvio näyttelypalkkiosuosituksesta

OKM:n asettama Näyttelypalkkiomallia valmisteleva työryhmä on valmistellut kevään aikana Suomeen ehdotusta näyttelypalkkiomalliksi. Työryhmässä on edustettuna Suomen museoliitto, Ornamo, Suomen Taiteilijaseura, Museovirasto, Taiteen edistämiskeskus, Suomen Kuntaliitto ja opetus- ja kulttuuriministeriö.

Näyttelypalkkiolla tarkoitetaan taiteilijalle maksettavaa palkkiota siitä työstä, jonka hän tekee näyttelyä varten. Näyttelypalkkio on eri asia, kun tekijänoikeuslain nojalla maksettava näyttelykorvaus (ns. Kuvasto-korvaus).

Luonnoksessa (liitteet 1 ja 2) työryhmän ehdotukseksi näyttelytilat jaettaisiin kolmeen kategoriaan näyttelytilan pinta-alan mukaan. Maksettava palkkio perustuisi sekä näihin kategorioihin että näyttelyyn osallistuvien taiteilijoiden määrään. Työryhmä ehdottaa lisäksi, että palkkiomalli tunnistaa kolme eriluonteista työtä: ”perustyö”, ”lisätyö” ja ”muu työ”, joihin kuhunkin sovelletaan eri palkkioperusteita. Mallin perusta on suositavuudessa veloitettavuuden sijaan.

Lähetämme tämän kyselyn valikoidulle 26 näyttelyjärjestäjän joukolle, joka edustaa erikokoisia ja erilaisia organisaatioita sekä jakautuu maantieteellisesti eri puolille Suomea. Arvostaisimme, jos ehtisitte kiireellisestä aikataulusta huolimatta vastaamaan kysymyksiin, jotta saamme edustavan otoksen näyttelyjärjestäjien näkemyksistä.

Pyydämme vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten organisaationne arvioi mallissa määritellyn ”perustyön” ja ”lisätyön” käyttökelpoisuuden palkkiosuosituksen perusteena? Miten määritelmiä pitäisi muuttaa, jotta ne vastaisivat käytännön kokemuksia siitä työstä, jota taiteilijat näyttelyjen osalta tekevät?
2. Miten esitetty malli ja esitetty korvaustaso suhtautuvat nykyisiin korvauskäytäntöihinne ja nykyiseen korvaustasoon?
3. Pyytäisimme organisaatiotanne laskemaan, minkälainen kokonaiskustannus oheisen palkkiotaulukkoluonnoksen perusteella palkkioista olisi aiheutunut viimeksi järjestetyn ”normaalin” näyttelykalenterivuoden mukaan (v. 2019).
4. Muut mahdolliset kommentit, jota haluatte esittää aineistosta.

Vastauksia toivomme teiltä sähköpostitse ti 8.6.2021 klo 12 mennessä osoitteeseen eija.liukkonen@museovirasto.fi.

Vastauksia hyödynnetään työryhmän ehdotuksen jatkovalmistelussa ja mallin viimeistelyssä. Vastauksia ei julkaista eikä yksittäisten toimijoiden vastauksiin viitata työryhmän loppuraportissa.

Liite 2 Vastaanottajat

- Amos Rex
- Designmuseo
- Didrichsenin taidemuseo
- Turun taidemuseo
- Emma
- HAM
- Hämeenlinnan taidemuseo
- Kansallisgalleria / Kiasma
- Keravan Taide- ja museokeskus Sinkka
- Kouvolan taidemuseo Poikilo
- Kuopion taidemuseo
- Lappeenrannan museot
- Liedon Vanhalinna-säätiö
- Lusto - Suomen Metsämuseo
- Mäntän kuvataideviikot
- Porin taidemuseo
- Porvoon taidehalli
- Pohjoinen valokuvakeskus
- Saamelaismuseo Siida
- Seinäjoen taidehalli
- Serlachius museot
- Stiftelsen Pro Artibus
- Tampereen taidemuseo
- Titanik-Galleria
- Rovaniemen taidemuseo
- Valokuvataiteen museo

¹ Museotilastossa ammatillisesti ja päätoimisesti hoidettu museo määritellään seuraavasti:

- Museon toiminta perustuu siihen, mitä Museolain (314/2019) 2 §:ssä pykälässä mainitaan museotoiminnan tarkoitukseksi
- Museon tulee olla valtion, kunnan, kuntayhtymän, säätiön, yhdistyksen tai muun yhteisön ylläpitämä (ei yksityishenkilön ylläpitämä)
- Museon tulee olla sääntömääräisesti museotoimintaa harjoittava toimintayksikkö
- Museon tulee olla avoinna yleisölle säännöllisesti ja museotoiminnan tulee olla ympärivuotista
- Museon tulee joko omistaa omat kokoelmat tai hallita kokoelmia deponoinnin tai muun pitkäaikaisen sopimuksen perusteella
- Museon kokoelmien tulee olla käyttäjien saavutettavissa
- Museolla tulee olla vähintään yksi vakituinen, päätoiminen, museoammatillinen työntekijä

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Undervisnings- och kulturministeriet

Ministry of Education and Culture

Ministère de l'Éducation et de la Culture

ISBN 978-952-263-858-8 (PDF)

ISSN 1799-0351 (PDF)